

Úr Grønlandi

frættist nakað herfyri, at Vágs-skipið »Tjaldríð« hevði rent á eitt undirvatnssker, sum ikki er merkt í kortinum.

Nú frættist, at skipið er uppgivið sum vrak.

Summir menninir fóru at fiska við øðrum skipum, nakrir komu heim, meðan nakrir eru eftir har yviri fyri at taka av skipinum alt, ið takast kann, bæði stórt og smátt. Eg havi hoyrt, at ætlanin er at taka motorin og mastrarnar eisini.

Hevði ein stór og góð beding verið í Grønlandi, so kundi skipið gjørt aftur, meðan tað nú mátti uppgvevast sum vrak.

Í »Tingakrossi« skrivar ein Tvoroyrarmaður, ið nevnið seg »S. P.«, soleiðis: »Vágs »Tjaldríð« hevur siglt á land og brotið stevnið.

Uppi í Holsteinsborg hevur Grønlandsstýrið stóra beding, og Magnus Dahl, keypmáður, sum er staddur í Grønlandi, bað tí um loyvi til at »Tjaldríð« kundi koma á hesa beding, men svarið var hitt tilfinka: Kortaneil.

Eg visti ikki rettiliga, um eg skuldi trúgva hesum, og ringdi eg tí til Vágs og talaði við harra Magnus Dahl. Eg spurdi hann, um tað var rætt, sum stóð í »Tingakrossi«. Harra Dahl svaraði, at hann hevði fingið tað svar frá Daugaard Jensen, at »Tjaldríð« skuldi sleppa á bedingina, ifall tað læt seg gera. Eitt skip stóð tá á bedingini; men Daugaard Jensen kvíðaði fyri, at bedingin var so lítil, at føroyskar sluppir ikki kundu takast upp. Afantá at hr. Dahl var farin úr Føroyingahavnini, komu tveir av »Disko« at taka mál av »Tjaldrinum« og hyggja eftir, um skipið kundi sigla tann langa vegin til Holsteinsborg. Hesir báðir menninir hava hildið tað »væ ógjørligt at sigla skipið til Holsteinsborg, og er tað tessvegna uppgivið sum vrak. Hetta er sannleikin. At vit onga beding hava í Grønlandi, er ein stórir feitur, sum má rættast; men tað gagnar einki sak okkara at bera ósonn boð út um heim. Latum okkum halda okkum til sannleikan, tí tað standa vit okkum best við í longdini.

Eg sendi til »Føroya Social-Demokrat« soljóðandi fjarrit: »Magnus Dahl sigur: Daugaard Jensen lovaði »Tjaldrinum« pláss á beding Holsteinsborg. Bedingin lítill, upptikin tá.«

Hetta fjarritið er komið ógviliga skeivt í blaðið. Har stendur: »Daugaard Jensen lovaði »Tjaldrinum« á beding; seinri stendur: »Bedingin hevði lítið arbeiði um tað mundið.« Hetta er næstan beint tvørtur ímóti tí, sum eg vildi siga og biðja eg tí um at fá hetta rættat.

Bedingin er lítill, var tað, eg vildi siga. Magnus Dahl segði, at tann grønlandski hvalabáturin kann ikki takast upp á bedingina, hon er til smærri feg og skonnartir við næstan ongum kjöli.

J. H. Danbjørg.

ÚR SUÐUROY

BAZAR

Med forventet Tilladelse vil der i Efteraaret blive afholdt Bazar med Tombola og Bortlodning til Fordel for den ny Kirkegaard »undir Akurgerði«.

Eventuelle Gaver modtages med Taknemmelighed af undertegnede:

Henriette Nolsøe. Ebba Nielsen. Amanda Persson. Anna H. Petersen. Stina Jacobsen. Ingrid Thomsen. Anna Thomsen. Maja Mortensen J. Maja Mortensen. Nanna Mortensen. Tina Mortensen. Dagmar Nolsøe. Mathilda Holm. Anna Dam. Dagmar Mortensen. Elisabeth Holm. Thora Jespersen. Anna Hammer Mortensen. Sanna Nolsøe. Margrethe Djurhuus. Inga Magnussen. Elsa Mortensen. Elsebeth Eliassen. Katrine Gislason. Hansina Joensen. Kathrine Petersen. Ellen Marie Jespersen. Jana Hansen. Marie Berthelsen. Josefina Mortensen. Povla Mortensen. Andrea Strom. Magdalene Jespersen. Kristine Nielsen. Kristine Berthelsen. Edith Poulsen. Borghild Dimon. Marie Joensen. Johanna Djurhuus. Andrea Joensen. Anna M. Mortensen. Lisa Holm. Juline Mortensen. Louise Mortensen. Pauline Hovgaard. Marie Joensen. Valborg Mortensen. Else Marie Bærentsen. Hanna Mortensen. Margrethe Mortensen. Nicoline Hansen. Johanne Johannesen. Agnes Øster. Jacobine Cederfeldt. Ragnhild Holm. Olga Joensen. Ragnhild Dam. Hansine Jespersen. Kristine Jespersen. Tveraa.

Elisabeth Nolsøe. Kathrine Salmony. Paulina Nolsøe. Betty Nolsøe. Henriette Frástein. Pauline Sørensen. Lena Strom. Juliane Strom. Johanna Strom. Elsa Lindberg. Petrine Thorsteinsson. Marie Lindberg. Nicoline Petersen. Dorteia Petersen. Edel Jespersen. Trangisvaag. Jona Mortensen. Ørdevig. Betty Mortensen. Frodebo.

Ymis viðurskifti í Føroyum fyrr og nú.

(Framhald.)

Viðvikjandi arbeiðsloysi og arbeiðsloysisstudningi skrivar »Gamal Føroyingur« soleiðis: »Tá ein lesur um viðurskiftini (á Tvoroyri), ljóðar illa frá, tað er eitt dapurt bilfæti vit siggja, og spurt verður: Er tað ómøguligt at fáa eina broytn, so fólkkið har kann koma yvir í eitt annað »arbeiðsplan« — burtur frá tí gamla, yvir í sjálvbjargni. Tí at hava so leyst undir fótum, at arbeiðsloysisstudningur er einasti planki at bjarga sær á — hóskar tað her á landi?»

Tað hevði betur verið, hovuð viðurskiftini á Tvoroyri — og øðrum stórum bygdam, kunna broytt soleiðis, at fólkkið fekk arbeiði, tí sjálvanda verður tað ein tung byrði fyri samfelagið, ifall ein stórir partur av fólk-inum skal ganga arbeiðsleyst og treingja til arbeiðsloysisstudning. Hetta vita vit øll, og eingin veit tað betur enn arbeiðsfólkkið á Tvoroyri. Eg havi talað við arbeiðsmenn á Tvoroyri um hesi viðurskifti. Teir siga: »Vit biðja ikki um studning — vit biðja um arbeiði«. Hertil vil »Gamal Føroyingur« kanska svara, at Tvoroyrarmenn kunna velja, ella fara til skips eins og aðrir Føroyingar. Hetta havi eg mangan dagin hoyrt menn siga. Men latum okkum kanna hesi

viðurskifti eitt sindur gjølla ígjøgnum; tí hetta er ein landsak, sum vit øll mega taka stoðu til.

Latum okkum hugsa okkum ein fátakan mann á Tvoroyri, sum ikki eigur sýru í vegg og ikki eigur húsin, hann býr í. Hann skal rinda í minsta lagi 30 kr. um mánaðin í húsaleigu ella 360 kr. um árið. Klæðir og skógvar til seg og síni annað-slíkt, at meira gongur av klæðum og skóm í eini stórar bygd enn í eini lítilli, tað vita vit. Hartil kemur, at flest øll úti á bygd kunnu fáa eitt ullarhár toliga bíligt, men tað fæst ikki á Tvoroyri. Úti á bygd eiga teg flestu eina kúgv, ella kunnu teg keypa mjólk fyri 10 oyru liturin; men á Tvoroyri kostar liturin 25—30 oyru og kanska meira. Úti á bygd eiga flest øll so frætt av jørd, at teg kunnu velja eplir; men á Tvoroyri eru einans fá, ið tað eiga.

Tað ljóðar ógviliga vakurt, at jarðaeigarar vilja lata ognarleysar menn fáa jørd at velja í; men neyvan verður tað góð jørd — kanska fáa teg loyvi at velja upp úr haga, har hópur er av gróti, og hvar lítið kann vaksa fyri mós, lyngi og veikjum. Átti maðurin slíka jørd sjálvur, kundi hann seinri fingið løn fyri slítt arbeiði við tað, at hann kundi fingið gras

at vaksið á stykkinum; men man hann fáa grasið? Nei, tá stykki er undan velt og ber gras, tá tekur ognarmaðurin tað aftur. Hartil er kanska ikki nógv at siga; men soleiðis er tað, og herav sæst, at tann vinn-ingur, hin ognarleysi fær, verður so lítill, at hann er ikki nevni-verdur. Fær hann 20 oyru um tíman fyri slítt slit og sleip, kann hann lata vel at; men kann hann føða konu og børn av tí? Lat okkum siga, at hann arbeiðir uppá eplir í 20 dagar, 8 tímar um dagin. Tað gevur eina løn av 32 krónum um árið. Tað er betur enn einki. Er hann ein fiskari og fær 700 krónur í summarvinnu, 160 við útiróður og annað arbeiði, so fær hann alt í alt 900 krónur um árið, tá eplini eru viðroknað. Tær útreiðslurnar eg nevndi í áðni, vóru 720 krónur. Eitt sindur verður at rinda í skatti, og hartil kemur sjúkrakassi, kanska tilsamans 80 kr. Nýta teg í heiminum fyri 100 krónur í ravmagni — og tá er væl umfarið, so er einki eftir fyri túlbakk og hvaðna minni fyri nakað annað. Her av sæst, at ein vanligur fiskipartur er ógvuliga lítill úti á bygd; men frægari er hann enn á Tvoroyri, har alt skal keypast uttan vatnið í ánni — tó tað fæst heldur ikki fyri einki.

Kanna vit eftir, hvat tað er fyri fólk, ið býr á Tvoroyri, so siggja vit, at størsti parturin er úr øðrum bygdam: fólk, sum ikki áttu sýru í vegg og tessvegna ikki kundu liva í teim smáu bygdamum, har einki arbeiði fæst. Teg fluttu til Tvoroyri; tí har var arbeiði at fáa; men nú eru tær stóru krambóðirnar — flest allar — minkaðar niður í einki. Tær eru einans ein skuggamynd av teirra gamla skapils, kunnu lítið arbeiði geva, meðan fólkkið veksur ár undan ári. Er tað tá logið, um Tvoroyrarmenn siga: »Vit biðja um arbeiði«.

Eitt og hvørt rættssinnað menniskja skilur hetta kravið frá teim arbeiðsleysu á Tvoroyri.

Spurningurin er, hvat ið er at gera. Herum skal eg skriva í næstu grein.

(Meira.)

J. H. Danbjørg.

Stórmannsvaldið í Vágs sóknarstýrið.

Vágbingar hava tess verri altíð farið skeivu leið, tá teir hava sett stórmannin í hásæti. Men teir hava eisini smakkað uppá pylsuna. Tað gav at býta, tá ein kaj varð gjørd í Vági. Keypmenninir bygdu eitt húsið fjarina og annað eftir rúndan um kajina. Um fiskimenn ella ar-

beiðsmenn vilja gera sær eitt hús at leggja sín fisk í, mega teir gera húsið uppí á Tøfta-ryggjum.

Tað størsta stórmannsbragdið hevur Vágs sóknarstýri gjørt nú í summari undir útskiftingini av Nesbygd og Neslið.

Sum Gud í hvørjum manni kunnugt er nú so trøngt her í Vági, at húsgrund er eingin at fáa. Hvat var tí meira rímlígt, enn at byggjgrundir vóru tiknar framvið akvegnum út í gjøgnum alla Neslið líka út á Nes og longur út, so langt sum Vágs kommuna rokkur. Eg havi frætt, at tær grundir eru avtiknar, tær liggja báðar úti á Nesi — eingin grund er avtikin í Neslið.

Nú er tað kunnugt fyri øllum Vágbingum, at formaður sóknarstýrisins er ein hin størsti jarðeigarin í Neslið. Ein má tí spyrja, um tað er orsøkin til, at eingin byggjgrund er avtikin í Neslið. Sjálvanda er tað soleiðis, at tær grundir, sum nú verða avtiknar undir útskiftingini verða keyptar fyri fastsettan pris eftir tveggja manna meting. Jarðeigarar kunna tí rokna við, at hægri prisur fæst seinri, serliga tá vit vita, at her er trøngt við byggjgrundum í Vági.

Hin privata spekulatiónin stendur í fullum blóma her á landi. Vit hava frætt úr Havn, at har kemur kvadratmeturin av jørd til 38 krónur. Har liva teir privata spekulantarnir høgt og fínt. Eitt grundstykki í Havn sigst at kosta 8 til 10 tusund krónur. Tað kundi verið tíð nú at líkið sær um reiggj og sett eitt mark fyri, hvussu langt ið teir privata spekulantarnir hava rætt at ganga í okkara fátaeka landi; men hetta markið verður ikki sett, soleingi sum afturhaldsmenn sita við ræðið her á landið.

Tí ræður um at krevja løgtingsval nú í heyst, so vit kunna rudda løgtingshúsið og seta javnaðarmenn til stýrið í landinum.

Her í bygdini eru fólk nú farin at vakna. Nú eru vit ivaleyst nokk tikin við nösini.

Vit krevja, at útskiftingin verður til gagns fyri okkum, og tí mega byggjgrundir takast av allan vegin frá Marknoyri og út á Nes. Stórmannsvaldið má takast av ráði. Allir Vágbingar eiga at protestera nú beinan vegin. Aðrenn tað verður ovseint.

Vágbingur.

Fúlt briksl.

Í »Føroyatíðindi« nr. 33 fyri hin 18. aug. hevur ein »Heimamaður« skrivað nakað, sum hann kallar fúlt briksl, og tá hann sjálvur sigur, at tað er fúlt, so vil eg geva honum rætt í tí, og neyvan er fúlari briksl áður prentað í Europa. Millum annað brikslar »Heimamaður« mæ, at eg eri 8 ferðir so fódurtungur sum ein fiskarafamilja. Hartil vil eg siga, at eg kenni heimamenn, sum eru 8 ferðir